Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

14 päivänä joulukuuta 2017*

[20 päivänä maaliskuuta 2018 annetulla määräyksellä korjattu teksti]

Ennakkoratkaisupyyntö – Rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevat yhdenmukaistetut ehdot – Yhdenmukaistettu standardi EN 1090-1:2009+A1:2011 – Euroopan standardointikomitean (CEN) hyväksymän sellaisen standardin soveltamisalan määrittämisperusteet, joka on vahvistettu Euroopan komission toimeksiannon nojalla – Betoniin ennen sen kovettumista kiinnitettävät ripustusosat, joita käytetään rakennusten kuorielementtien ja muurauskannakkeiden kiinnittämiseen rakennuksen runkoon

Asiassa C-630/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Helsingin hallinto-oikeus on esittänyt 1.12.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.12.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, jonka on pannut vireille

Anstar Oy,

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (**Tukes**)

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Malenovský sekä tuomarit D. Šváby (esittelevä tuomari) ja M. Vilaras,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.9.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), asiamiehinään K. Siponen ja P. Kulmala,

– Suomen hallitus, asiamiehenään S. Hartikainen,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Zavvos, P. Aalto ja M. Huttunen,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta 9.3.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 (EUVL 2011, L 88, s. 5) ja yhdenmukaistetun standardin EN 1090-1:2009+A1:2011, jonka otsikko on ”Teräs- ja alumiinirakenteiden toteutus. Osa 1: Vaatimukset rakenteellisten kokoonpanojen vaatimustenmukaisuuden arviointiin” (jäljempänä standardi EN 1090-1:2009+A1:2011), tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Suomen oikeuden mukaisesti perustettu yhtiö Anstar Oy on valittanut Helsingin hallinto-oikeuteen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) (jäljempänä Tukes) päätöksestä, jolla tämä on kieltänyt Anstaria käyttämästä standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 mukaista CE-merkintää neljässä tämän valmistamassa tuoteryhmässä.

Sovellettavat oikeussäännöt

Asetus N:o 305/2011

3 Asetuksen N:o 305/2011 kuudennessa ja kymmenennessä perustelukappaleessa korostetaan sitä, että asetuksella pyritään poistamaan rakennustuotteiden kaupan tekniset esteet laatimalla yhdenmukaistetut tekniset eritelmät rakennustuotteiden suoritustasojen arvioimiseksi ja näin niiden vapaan liikkuvuuden parantamiseksi sisämarkkinoilla.

4 Asetuksen N:o 305/2011 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”10) ’yhdenmukaistetuilla teknisillä eritelmillä’ tarkoitetaan yhdenmukaistettuja standardeja ja eurooppalaisia arviointiasiakirjoja;

11) ’yhdenmukaistetulla standardilla’ tarkoitetaan jonkin [teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivin 98/34/EY [(EYVL 1998, L 204, s. 37)] liitteessä I luetellun eurooppalaisen standardointielimen kyseisen direktiivin 6 artiklan mukaisesti komission esittämän pyynnön perusteella vahvistamaa standardia;

_ _”

5 Asetuksen 4 artikla koskee suoritustasoilmoituksia, ja sen 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Valmistaja laatii suoritustasoilmoituksen, kun markkinoille saatetaan rakennustuote, joka kuuluu yhdenmukaistetun standardin piiriin tai joka vastaa sille annettua eurooppalaista teknistä arviointia.”

6 Asetuksen 17 artiklassa säädetään yhdenmukaistetuista standardeista, ja sen 1, 3 ja 5 kohta on muotoiltu seuraavasti:

”1. Direktiivin 98/34/EY liitteessä I luetellut eurooppalaiset standardointielimet vahvistavat yhdenmukaistetut standardit kyseisen direktiivin 6 artiklan mukaisesti komission esittämien pyyntöjen, jäljempänä ’toimeksiannot’, perusteella kuultuaan tämän asetuksen 64 artiklassa tarkoitettua rakennusalan pysyvää komiteaa, jäljempänä ’rakennusalan pysyvä komitea’.

– –

3. Yhdenmukaistetuissa standardeissa esitetään menetelmät ja kriteerit, joilla arvioidaan rakennustuotteiden perusominaisuuksien suoritustasot.

Yhdenmukaistetussa standardissa viitataan sen piiriin kuuluvien tuotteiden aiottuun käyttötarkoitukseen, jos asianomaisessa toimeksiannossa niin määrätään.

Yhdenmukaistetuissa standardeissa esitetään, tarpeen mukaan ja vaarantamatta tulosten tarkkuutta, luotettavuutta ja vakautta, menetelmiä, jotka ovat vähemmän työläitä kuin testausmenetelmät, joilla arvioidaan rakennustuotteiden perusominaisuuksiin liittyvät suoritustasot.

– –

5. Komissio arvioi, ovatko eurooppalaisten standardointielinten laatimat yhdenmukaistetut standardit asianomaisten toimeksiantojen mukaiset.

Komissio julkaisee Euroopan unionin virallisessa lehdessä viiteluettelon yhdenmukaistetuista standardeista, jotka ovat asianomaisten toimeksiantojen mukaiset.”

7 Asetuksen 19 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalainen arviointiasiakirja”, säädetään muun muassa seuraavaa:

”1. Valmistajan pyydettyä eurooppalaista teknistä arviointia teknisestä arvioinnista vastaavien laitosten organisaatio laatii ja hyväksyy eurooppalaisen arviointiasiakirjan sellaisesta yhdenmukaistetun standardin piiriin kuulumattomasta tai ei kokonaan kuuluvasta rakennustuotteesta, jonka perusominaisuuksien suoritustasoja ei voida täysin arvioida voimassa olevan yhdenmukaistetun standardin mukaisesti, muun muassa koska

a) tuote ei kuulu minkään yhdenmukaistetun standardin soveltamisalaan;

b) yhdenmukaistetussa standardissa määrätty arviointimenetelmä ei ole asianmukainen vähintään yhden tuotetta koskevan perusominaisuuden osalta;

c) yhdenmukaistettu standardi ei sisällä mitään arviointimenetelmää kyseisen tuotteen vähintään yhden perusominaisuuden osalta.”

8 Asetuksen N:o 305/2011 21 artiklassa käsitellään eurooppalaista teknistä arviointia koskevan pyynnön vastaanottavan, teknisestä arvioinnista vastaavan laitoksen velvollisuuksia säätämällä muun muassa seuraavaa:

”1. Teknisestä arvioinnista vastaavan laitoksen, joka vastaanottaa eurooppalaista teknistä arviointia koskevan pyynnön, on ilmoitettava valmistajalle, kuuluuko rakennustuote kokonaan tai osittain yhdenmukaistetun teknisen eritelmän piiriin, seuraavasti:

a) jos tuote kuuluu kokonaan yhdenmukaistetun standardin piiriin, teknisestä arvioinnista vastaavan laitoksen on ilmoitettava valmistajalle, että 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti tuotteesta ei voida antaa eurooppalaista teknistä arviointia;

b) jos tuote kuuluu kokonaan eurooppalaisen arviointiasiakirjan piiriin, teknisestä arvioinnista vastaavan laitoksen on ilmoitettava valmistajalle, että kyseistä asiakirjaa käytetään annettavan eurooppalaisen teknisen arvioinnin perustana;

c) jos tuote ei kuulu tai ei kokonaan kuulu minkään yhdenmukaistetun teknisen eritelmän piiriin, teknisestä arvioinnista vastaavan laitoksen on sovellettava liitteessä II esitettyjä tai 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti vahvistettuja menettelysääntöjä.”

9 Asetuksen 59 artiklassa, jonka otsikko on ”Muodollinen puutteellisuus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltion on jonkin seuraavista havainnoista tehdessään vaadittava asianomaista talouden toimijaa korjaamaan kyseinen puutteellisuus, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 56 artiklan soveltamista:

a) CE-merkintä on kiinnitetty 8 tai 9 artiklan vastaisesti;

b) CE-merkintää ei ole kiinnitetty 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti, vaikka sitä vaaditaan;

c) suoritustasoilmoitusta ei ole laadittu 4 artiklan mukaisesti, vaikka sitä vaaditaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 5 artiklan soveltamista;

d) suoritustasoilmoitusta ei ole laadittu 4, 6 ja 7 artiklan mukaisesti;

e) teknisiä asiakirjoja ei ole saatavilla tai ne ovat epätäydelliset.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettu puutteellisuus jatkuu, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet rakennustuotteen markkinoilla saataville asettamisen rajoittamiseksi tai kieltämiseksi tai sen varmistamiseksi, että sen palautus järjestetään tai se poistetaan markkinoilta.”

Standardi EN 1090-1:2009+A1:2011

10 Euroopan standardointikomitea (CEN) (jäljempänä CEN) hyväksyi standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 alun perin 15.6.2008 standardin EN 1090-1:2009 muodossa sellaisen komission toimeksiannon (M 120 – toimeksianto CENille/CENELECille rakenteellisia metallituotteita ja lisäosia koskevien yhdenmukaistettujen standardien laatimiseksi, jäljempänä toimeksianto M 120) nojalla, joka oli annettu 11.3.1998 rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 21.12.1998 annetun neuvoston direktiivin 89/106/ETY (EYVL 1998, L 40, s. 12) perusteella.

11 Standardi EN 1090-1:2009+A1:2011 julkaistiin viitenumerolla EN 1090-1:2009 Euroopan unionin virallisessa lehdessä 17.12.2010 (EUVL 2010, C 344, s. 1).

12 Standardi EN 1090-1:2009+A1:2011 julkaistiin uudelleen Euroopan unionin virallisessa lehdessä 19.6.2012 (EUVL 2012, C 176, s. 1) sen jälkeen kun CEN oli 3.10.2011 hyväksynyt siihen tehdyn muutoslehden 1.

13 Standardin 1 kohdassa, jossa kuvataan sen soveltamisala, todetaan seuraavaa:

”Tämä eurooppalainen standardi sisältää markkinoille rakennustuotteina ja tuotejärjestelminä toimitettujen rakenteellisten teräs- ja alumiinikokoonpanojen toiminnallisten ominaisuuksien arviointia koskevat vaatimukset. Vaatimustenmukaisuuden arviointi kattaa valmistuksen perusteella määräytyvät ominaisuudet ja tilanteen mukaan suunnittelun perusteella määräytyvät rakenteelliset ominaisuudet.

Tämä eurooppalainen standardi sisältää myös teräksen ja betonin muodostamissa liittorakenteissa käytettävien teräskokoonpanojen vaatimustenmukaisuuden arvioinnin.

– –

Tämä eurooppalainen standardi ei koske alaslasketuissa katoissa ja rautatiejärjestelmien kiskoissa tai ratapölkyissä käytettävien kokoonpanojen vaatimustenmukaisuuden arviointia.

_ _”

14 Standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 3.1.9 kohdassa määritellään rakenteelliset kokoonpanot seuraavasti:

”Kokoonpanot, joita käytetään rakennustöissä kuormaa kantavina osina ja jotka on suunniteltu antamaan rakennustöille mekaanista kestävyyttä ja stabiiliutta ja/tai palonkestävyyttä ominaisuuksien säilyvyyteen ja käytettävyyteen liittyvät näkökohdat mukaan lukien. Rakenteellisia kokoonpanoja voidaan käyttää rakennuskohteessa sellaisinaan tai yhteen liitettyinä.”

15 Standardin 4.5 kohdassa ”Rakenteelliset ominaisuudet” on 4.5.1 kohta, jonka otsikko on ”Yleistä” ja jossa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Tämän eurooppalaisen standardin piiriin kuuluvan kokoonpanon rakenteelliset ominaisuudet liittyvät kantavuuteen, muodonmuutokseen käyttörajatilassa, väsymislujuuteen ja palonkestävyyteen.”

Standardi EN 845-1:2013

16 CEN hyväksyi 21.3.2013 yhdenmukaistetun standardin EN 845-1:2013, jonka otsikko on ”Muurattuja rakenteita täydentävien tuotteiden spesifikaatiot. Osa 1: Muuraussiteet, kiinnitysvanteet, palkkikannakkeet ja konsolit” (jäljempänä standardi EN 845-1:2013) sellaisen 28.5.21997 annetun komission toimeksiannon nojalla (M 116 – Toimeksianto CENille/CENELECille muuraustuotteita ja täydentäviä tuotteita koskevien yhdenmukaistettujen standardien laatimiseksi, jäljempänä toimeksianto M 116), joka oli annettu direktiivin 89/106 perusteella.

17 Yhdenmukaistetun standardin EN 845-1:2013 viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 13.2.2015 (EUVL 2015, C 54, s. 80).

18 Standardin EN 845-1:2013 1 kohdassa on muotoiltu sen soveltamisala seuraavasti:

”Tämä eurooppalainen standardi esittää vaatimukset muuraussiteille, kiinnitysvanteille, palkkikannakkeille ja konsoleille, joita käytetään yhdistämään muurattuja rakenteita sekä yhdistämään muurattuja rakenteita muihin rakenne- ja rakennusosiin, mukaan lukien seinät, lattiat, palkit ja pilarit. Kun ankkurit tai kiinnikkeet toimitetaan tai spesifioidaan osana täydentävää tuotetta, tällöin tämän standardin vaatimukset koskevat koko tuotekokonaisuutta.

Tämä standardi ei käsittele seuraavia asioita:

a) erillisinä toimitettavia ankkureita ja kiinnikkeitä, jotka eivät ole osana täydentävää tuotetta

b) muurausta kannattavia jatkuvia kulmateräksiä

_ _”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Tukes määräsi 18.2.2014 tekemällään päätöksellä Anstarin lopettamaan asetuksen N:o 305/2011 59 artiklan perusteella sellaisiin neljään tuoteryhmään kuuluvien tuotteiden toimittamisen ja myynnin, jotka oli varustettu standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 mukaisella

CE-merkinnällä, ja lopettamaan 4.3.2014 mennessä CE-merkinnän sekä asetuksen N:o 305/2011 4 artiklassa tarkoitetun suoritustasoilmoituksen käyttämisen kaikissa näihin neljään tuoteryhmään liittyvissä yhteyksissä (jäljempänä valituksenalainen päätös).

20 Päätöksessä kuvataan näihin neljään tuoteryhmään kuuluvat tuotteet seuraavasti:

”1. Ripustusjärjestelmätuotteet, joita käytetään kuorielementtien ja muurauskannakkeiden kiinnittämiseen rakennuksen runkoon – –

2. Peruspultit – –

Kiinnityslevyt ja vakioteräsosat – –

Ristikkoliitokset – –

3. Pilari- ja seinäkengät

4. Parvekeliitokset – –”

21 Valituksenalaisen päätöksen mukaan nämä tuoteryhmät eivät sisälly toimeksiantoon M 120 eivätkä ne näin kuulu standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 soveltamisalaan.

22 Näin on Tukesin mukaan siksi, että Anstarin tuotteiden kanssa samoihin tai samantyyppisiin käyttötarkoituksiin tarkoitettujen peruspulttien, kiinnityslevyjen, vakioteräsosien ja niin kutsuttujen ristikkoliitosten sekä pilarikenkien osalta on annettu eurooppalaiset tekniset hyväksynnät ETA-02/0006 ja ETA-04/0056. Koska nämä direktiivin 89/106 perusteella annetut hyväksynnät, jotka vastaavat asetuksen N:o 305/2011 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja eurooppalaisia arviointiasiakirjoja, ovat Tukesin mukaan edelleen pätevät ja koska tällainen hyväksyntä tai asiakirja voidaan saada vain tuotteelle, joka ei kuulu tai ei kuulu kokonaan yhdenmukaistetun standardin soveltamisalaan, standardia EN 1090-1:2009+A1:2011 ei voida soveltaa mainittuihin tuotteisiin.

23 Tukes katsoo, että ripustusjärjestelmätuotteet, joita käytetään kuorielementtien ja muurauskannakkeiden kiinnittämiseen rakennuksen runkoon, kuuluvat toimeksiannon M 116 alaan. Tämän vuoksi Tukes katsoo, että CE-merkinnän käyttö näissä ripustusjärjestelmissä voi olla perusteltua vain siinä tapauksessa, että toimeksiannon M 116 perusteella laadittua yhdenmukaistettua standardia on noudatettu.

24 Anstar katsoo, että sen valmistamat tuotteet kuuluvat standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 ja toimeksiannon M 120 alaan, minkä vuoksi se on valittanut valituksenalaisesta päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen ja vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista.

25 Valituksessaan Anstar väittää, että valituksenalaisessa päätöksessä mainitut tuoteryhmät eivät kuulu standardin EN 845-1:2013 eivätkä eurooppalaisten teknisten hyväksyntöjen ETA-02/0006 ja ETA-04/0056 alaan.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että toimeksiannon M 120 ja standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 soveltamisalan kuvaus on laaja ja yleisluontoinen eikä se välttämättä sulje pois Anstarin valmistamia tuotteita tai ainakaan kaikkia niistä sen valmistamista tuotteista, jotka ovat valituksenalaisen päätöksen kohteena, kunhan niitä käytetään asetuksen N:o 305/2011 4 artiklassa tarkoitetun suoritustasoilmoituksen mukaisesti.

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa kuitenkin, että näin voitaisiin todeta myös toimeksiannon M 116 ja standardin EN 845-1:2013 soveltamisalan osalta. Toisaalta, jos Anstarin valmistamat tuotteet kuuluvat tämän toimeksiannon ja standardin soveltamisalaan, ne eivät voi kuulua toimeksiannon M 120 ja standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 alaan.

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan sulje pois sitä mahdollisuutta, että Anstarin valmistamat tuotteet tai ainakin osa niistä voivat kuulua eurooppalaisten teknisten hyväksyntöjen ETA-02/0006 ja ETA-04/0056 alaan.

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että unionin tuomioistuimelta on pyydettävä ennakkoratkaisua siksi, että standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 soveltamisala näyttää olevan eri jäsenvaltioissa ymmärretty eri tavoin. Tällaiset eroavaisuudet saattavat vaikuttaa kielteisesti rakennustuotteiden vapaaseen liikkuvuuteen ja näin loukata asetuksen N:o 305/2011 nimenomaisia tavoitteita, jotka on ilmaistu muun muassa sen kuudennessa ja kymmenennessä perustelukappaleessa.

30 Tämän vuoksi Helsingin hallinto-oikeus on päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko mandaattia M 120 ja sen perusteella vahvistettua – – tuotestandardia [EN 1090-1:2009+A1:2011] tulkittava siten, että [valituksenalaisen päätöksen] kohdissa 1–4 luetellut, betoniin ennen sen kovettumista kiinnitettävät tuotteet (ripustusjärjestelmätuotteet, joita käytetään kuorielementtien ja muurauskannakkeiden kiinnittämiseen rakennuksen runkoon, sekä eräät peruspultit, kiinnityslevyt ja vakioteräsosat, ristikkoliitokset, pilari- ja seinäkengät ja parvekeliitokset) eivät kuulu niiden soveltamisalaan?

2) Asetta[vat]ko [asetus N:o 305/2011], asiassa mainitut komission toimeksiannot eli mandaatit tai unionin oikeus muutoin esteitä Tukesin tulkinnalle mainittujen tuotteiden jäämisestä mandaatin [M 120] ja standardin [EN 1090-1:2009+A1:2011] soveltamisalan ulkopuolelle?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

31 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, halunnut vastauksen asiallisesti siihen, onko standardia EN 1090-1:2009+A1:2011 tulkittava siten, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaiset, betoniin ennen sen kovettumista kiinnitettävät tuotteet kuuluvat sen soveltamisalaan.

32 Todettakoon aluksi, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen antamaan ennakkoratkaisun asetuksen N:o 305/2011 2 artiklan 11 alakohdassa tarkoitetun sellaisen yhdenmukaistetun standardin tulkinnasta, jonka viitetiedot komissio on julkaissut Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa (ks. vastaavasti tuomio 27.10.2016, James Elliott Construction, C-613/14, EU:C:2016:821, 47 kohta).

33 On kuitenkin niin, että silloin kun unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu ennakkoratkaisupyyntö tällaisen yhdenmukaistetun standardin tulkinnasta, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on unionin tuomioistuimen tulkinnan perusteella ja ne tosiseikat huomioon ottaen, jotka sillä on tiedossaan, määrittää, mitä teknistä standardia tiettyyn tuotteeseen sovelletaan (ks. analogisesti tariffiluokitusta koskevasta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä tuomio 7.11.2002, Lohmann ja Medi Bayreuth, C-260/00–C-263/00, EU:C:2002:637, 26 kohta ja tuomio 28.4.2016, Oniors Bio, C-233/15, EU:C:2016:305, 28 kohta).

34 Standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 tulkinnassa on tätä varten ensimmäiseksi tukeuduttava sen soveltamisalan osalta sen sisältöön, standardin liitteitä unohtamatta.

35 Toiseksi yhdenmukaistettua standardia on tulkittava sen toimeksiannon valossa, johon se perustuu. Näin on siksi, että asetuksen N:o 305/2011 17 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin 98/34 liitteessä I luetellut eurooppalaiset standardointielimet vahvistavat yhdenmukaistetut standardit komission esittämien pyyntöjen perusteella. Asetuksen 17 artiklan 5 kohdan mukaan on kuitenkin komission tehtävänä arvioida, ovatko eurooppalaisten standardointielinten laatimat yhdenmukaistetut standardit asianomaisten toimeksiantojen mukaiset.

36 Tästä seuraa, että yhdenmukaisen standardin soveltamisalaa ei voida tulkita laajemmaksi kuin toimeksianto, joka on se perusta.

37 Standardia EN 1090-1:2009+A1:2011 on siis tulkittava toimeksiannon M 120 valossa.

38 Kolmanneksi – niin kuin pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevassa tapauksessa – silloin, kun tuote saattaa kuulua useamman yhdenmukaistetun teknisen eritelmän soveltamisalaan, on ensin selvitettävä, onko uudemman standardin hyväksyminen johtanut aiemman standardin kumoamiseen.

39 Tähän todettakoon, että asetuksen N:o 305/2011 17 artiklan 5 kohdan kolmannen alakohdan a alakohdan mukaan kustakin Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistuun luetteloon sisältyvästä yhdenmukaistetusta standardista, jotka ovat asianomaisten toimeksiantojen mukaiset, on mainittava viittaukset ”korvattuihin yhdenmukaistettuihin teknisiin eritelmiin”, millä tarkoitetaan asetuksen 2 artiklan 10 alakohdan perusteella sekä yhdenmukaistettuja standardeja että eurooppalaisia arviointiasiakirjoja.

40 Jos yhdenmukaistetussa standardissa ei siis nimenomaisesti ilmoiteta, että sillä on haluttu korvata jokin toinen yhdenmukaistettu standardi tai yksi tai useampi eurooppalainen tekninen arviointi, mainitut yhdenmukaiset tekniset eritelmät pysyvät voimassa ja muodostavat erityisen poikkeussäännöstön. Asetuksen N:o 305/2011 19 artiklan 1 kohdan mukaan on näet niin, että eurooppalainen arviointiasiakirja voidaan hyväksyä vain yhdenmukaistetun standardin piiriin kuulumattomasta tai ei kokonaan kuuluvasta rakennustuotteesta, jonka perusominaisuuksien suoritustasoja ei voida täysin arvioida voimassa olevan yhdenmukaistetun standardin mukaisesti.

41 Tätä tulkintaa asetuksen N:o 305/2011 19 artiklan 1 kohdasta tukee lisäksi sen 21 artiklan 1 kohdan a alakohta, jossa säädetään, että jos teknisestä arvioinnista vastaava laitos saa eurooppalaista teknistä arviointia koskevan pyynnön tuotteesta, joka kuuluu kokonaan yhdenmukaistetun standardin piiriin, laitoksen on ilmoitettava valmistajalle, että tuotteesta ei voida 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti antaa eurooppalaista teknistä arviointia.

42 Vaikka onkin niin, että asetuksen N:o 305/2011 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja eurooppalaisia arviointiasiakirjoja ja direktiivin 89/106, joka kumottiin mainitulla asetuksella, 8 artiklassa tarkoitettuja eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä voidaan laatia vain sellaisille rakennustuotteille, jotka eivät kuulu tai eivät kuulu kokonaan yhdenmukaistetun standardin alaan, näiden standardien tulkinta kuuluu viime kädessä – kuten edellä 32 kohdassa on todettu – unionin tuomioistuimelle eikä suinkaan tällaisen asiakirjan tai hyväksynnän laatijalle. Unionin tuomioistuin voi siis, kun sitä pyydetään tulkitsemaan yhdenmukaistettua standardia, ottaa huomioon seikkana muiden joukossa sen, että olemassa on eurooppalainen arviointiasiakirja tai eurooppalainen tekninen hyväksyntä, viitteenä siitä, että näiden kattamat tuotteet taikka vastaavat tuotteet eivät kuulu minkään yhdenmukaistetun standardin alaan, ilman että tällaista seikkaa voitaisiin pitää ratkaisevana tai että se voisi estää unionin tuomioistuinta tilanteen niin vaatiessa omaksumasta kyseessä olevasta yhdenmukaistetusta standardista tulkintaa, joka eroaa asiakirjan tai hyväksynnän laatijan omaksumasta tulkinnasta.

43 Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyynnössään maininnut eurooppalaiset tekniset hyväksynnät ETA-02/0006 ja ETA-04/0056, näitä ei kuitenkaan ole liitetty unionin tuomioistuimelle toimitettuun aineistoon, minkä vuoksi unionin tuomioistuin ei voi ottaa niitä huomioon standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 tulkinnassa.

44 Neljänneksi todettakoon kansallisten tai kansainvälisten standardointielinten julkaisemista ohjeistuksista, että vaikka tällaisten asiakirjojen tarkoituksena on tarkentaa niiden yhdenmukaistettujen standardien soveltamisalaa, joiden viitetiedot komissio julkaisee, kyse ei kuitenkaan ole unionin oikeusjärjestyksessä oikeudellisesti velvoittavista asiakirjoista. Tästä seuraa, etteivät ne vaikuta yhdenmukaistetun standardin tulkintaan eivätkä myöskään sido kansallisia tuomioistuimia, vaikka niitä voidaankin pitää hyödyllisinä ohjeina kyseistä standardia toteutettaessa.

45 Valituksenalaisessa päätöksessä kyseessä olevien tuotteiden osalta käy standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 1 kohdasta, jossa kuvataan sen soveltamisala, ilmi ensinnäkin, että tämä yhdenmukaistettu standardi sisältää yhtäältä markkinoille rakennustuotteina ja tuotejärjestelminä toimitettujen rakenteellisten teräs- ja alumiinikokoonpanojen toiminnallisten ominaisuuksien arviointia koskevat vaatimukset ja toisaalta teräksen ja betonin muodostamissa liittorakenteissa käytettävien teräskokoonpanojen vaatimustenmukaisuuden arvioinnin.

46 Lisäksi saman standardin 3.1.9 kohdassa olevan rakenteellisia kokoonpanoja koskevan kuvauksen mukaan niillä tarkoitetaan kokoonpanoja, joita käytetään rakennustöissä kuormaa kantavina osina, jotka on suunniteltu antamaan rakennustöille mekaanista kestävyyttä ja stabiiliutta ja/tai palonkestävyyttä.

47 Standardin EN 1090-1:2009+A1:2011 4.5.1 kohdassa todetaan lisäksi, että tämän standardin alaan kuuluvan kokoonpanon rakenteellisilla ominaisuuksilla viitataan erityisesti kokoonpanon kantavuuteen.

48 Näin ollen on katsottava, että standardi EN 1090-1:2009+A1:2011 on tarkoitettu sovellettavaksi rakennustuotteisiin, joilla on rakenteellinen tehtävä, eli tuotteisiin, joiden poistaminen rakennuskohteesta heikentäisi välittömästi tämän lujuutta. Kantavan osan tehtävän on siis oltava rakennuskohteen kokonaisrakenteessa olennainen.

49 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksiin on edellä esitettyjen seikkojen perusteella vastattava, että standardia EN 1090-1:2009+A1:2011 on tulkittava siten, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaiset, betoniin ennen sen kovettumista kiinnitettävät tuotteet kuuluvat sen soveltamisalaan, mikäli niillä on sillä tavoin rakenteellinen tehtävä, että niiden poistaminen rakennuskohteesta heikentäisi välittömästi tämän lujuutta.

[20.3.2018 annetulla määräyksellä korjattuna] Oikeudenkäyntikulut

50 [20.3.2018 annetulla määräyksellä korjattuna] Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Standardia EN 1090-1:2009+A1:2011 ”Teräs- ja alumiinirakenteiden toteutus. Osa 1: Vaatimukset rakenteellisten kokoonpanojen vaatimustenmukaisuuden arviointiin” on tulkittava siten, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaiset, betoniin ennen sen kovettumista kiinnitettävät tuotteet kuuluvat sen soveltamisalaan, mikäli niillä on sillä tavoin rakenteellinen tehtävä, että niiden poistaminen rakennuskohteesta heikentäisi välittömästi tämän lujuutta.

Malenovský Šváby Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä joulukuuta 2017.

A. Calot Escobar
kirjaaja

J. Malenovský
jaoston puheenjohtaja